Stuk **285** (1992-1993) – Nr. 1

ARCHIEF
VLAAMSE RAAD
TERUGB...

VLAAMSE RAAD

ZITTING 1992-1993 8 FEBRUARI 1993

VOORSTEL VAN DECREET

— van de heer G. Vermassen C.S. —

houdende de erkenning en subsidiëring van de sociale werkplaatsen

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Vlaanderen wordt geconfronteerd met ernstige economische problemen. Het aantal werklozen groeit verder aan. De prognoses voor de nabije toekomst zijn ronduit slecht : er wordt geen economische heropleving verwacht, er zal veeleer sprake zijn van een verdere toename van de werkloosheid dan van een fundamentele vermindering. De arbeidsmarktanalyses wijzen op het bestaan van zowel een kwantitatieve als van een kwalitatieve breuk. Er zijn te weinig arbeidsplaatsen en de aard en de kwaliteit van de arbeidsplaatsen corresponderen niet met de kwalificaties en mogelijkheden van een grote groep werklozen.

De wetenschappelijke rapporten die opgesteld werden ter begeleiding van de Weer-Werkactie, geven een inzicht in de onderliggende groepen op de arbeidsmarkt. Een lage scholing, de werkloosheidsduur, het feit dat men vrouw is of behoort tot een etnische minderheid of een handicap verhogen in sterke mate het risico om langdurig aan de kant te worden geplaatst. Ook bij de Weer-Werkactie zelf stoot men meer en meer op de groep werklozen die definitief aan de kant geplaatst worden en die zelf in belangrijke mate hun zoekgedrag hebben aangepast. Deze groep bevindt zich mijlenver van de reguliere arbeidsmarkt. De grote groep van „ontmoedigden" en „aangepaste" werklozen dreigt met andere woorden definitief in de marginaliteit van de arbeidsmarktterechtte komen.

Het is ten aanzien van deze groeiende groep van achtergestelde werklozen dat er nieuwe en adequate beleidsmaatregelen vereist zijn. Daarmee wordt het instrumentarium van maatregelen om de werkloosheid te bestrijden vervolledigd. De filosofie achter dit decreet past volledig in het beleid dat zich richt op de creatie van nieuwe arbeidsplaatsen. De sociale werkplaatsen zijn met andere woorden complementair aan de Weer-Werkactie en de inspanningen inzake sociale economie.

De Weer-Werkactie kan gekarakteriseerd worden als een op maat gesneden toeleidingsactie vertrekkende vanuit de kenmerken van de doelgroep. Een recent HIVA-rapport wijst er tevens op dat de Weer-Werkactie vooral kansrijkere werklozen aantrekt. Behalve in bemiddeling en opleiding kan er ook in een tijdelijke tewerkstelling worden voorzien. De bedoeling blijft echter de doorstroming naar de reguliere arbeidsmarkt. De sociale economie beoogt de economische exploitatie van activiteiten die momenteel door de vrije markt niet ontwikkeld worden. De werklozen die in dergelijke bedrijfjes tewerkgesteld worden, krijgen een lange-termijnperspectief aangeboden aangezien deze bedrijfjes na verloop van tijd self-supporting moeten worden. Deze sociale-economiebedrijfjes moeten na verloop van tijd gewone ondernemingen worden, met dien verstande dat ze arbeidsplaatsen bieden voor een specifieke doelgroep en dat het winststreven niet primeert op deze tewerkstellingsdoelstelling.

De sociale werkplaatsen kunnen gesitueerd worden tussen deze twee benaderingen. Het betreft de organisatie van werkplaatsen op maat van die categorie van werklozen van wie het intrinsieke rendement zo laag ligt dat ze logischerwijze niet meer terecht zullen kunnen op de reguliere arbeidsmarkt. De doorstromingsdoelstelling is hier te hoog gemikt. Het is wel de bedoeling om hen zo dicht mogelijk bij de arbeidsmarktvereisten te brengen. Dit betekent dat de sociale werkplaatsen moeten streven naar een optimaal rendement zonder dat, door de aard van de doelgroep, de situatie van economische levensvatbaarheid bereikt kan worden. Een permanente overheidsondersteuning is dan ook vereist.

Bij de uitbouw van sociale werkplaatsen bestaat er een reëel gevaar voor sociale dumping. De moeilijke groepen zouden daarbij massaal gekanaliseerd worden naar de beschermde en gesubsidieerde arbeidsplaatsen. Dit kan geenszins de bedoeling zijn. De minister, bevoegd voor deze materie, zal er bij de uitvoering van dit decreet heel nauwkeurig op moeten toezien dat alleen die categorie terechtkomt in de sociale werkplaatsen, die geen reële kansen op reguliere tewerkstelling meer heeft. Daarnaast wordt nog in een parlementaire controle voorzien. De bevoegde minister zal jaarlijks een verslag voorleggen aan de Vlaamse Raad omtrent de ontwikkelingen op het vlak van de sociale werkplaatsen.

Commentaar bij de artikelen

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Artikel 2

Hierin wordt bepaald wie er als promotor van een sociale werkplaats kan optreden. Zowel openbare als private instan-

ties komen in aanmerking. Essentieel zijn ook de bepalingen omtrent het doel en het middel : de verhoging van de kansen op een reguliere baan wordt nagestreefd door middel van een effectieve tewerkstelling.

Artikel 3

In de eerste paragraaf worden een aantal objectieve criteria ingeschreven waaraan tewerkgestelden in een sociale werkplaats moeten voldoen. Twee jaar werkloosheid en een maximale scholing die overeenstemt met een A3-diploma, garanderen reeds dat men uit een moeilijke doelgroep recruteert. Tevens wordt het principe van de voorrang ingeschreven : wie 't langst werkloos is of 't laagst geschoold is, komt als eerste in aanmerking voor tewerkstelling.

De tweede paragraaf probeert een kwalitatieve toetsing in te bouwen. Het moet vastgesteld worden door een individuele trajectbegeleiding dat de tewerkgestelden in kwestie geen kans meer maken op de reguliere arbeidsmarkt.

Aangezien de arbeidsmarkt geen statisch gegeven is en er op relatief korte termijn belangrijke verschuivingen kunnen optreden in de aard en de omvang van de zogenaamde onderliggende groepen op de arbeidsmarkt, wordt de omschrijving van de doelgroep overgelaten aan het lid van de Vlaamse Executieve bevoegd voor de werkgelegenheid. Deze bevoegdheidsdelegatie is het onderwerp van de derde paragraaf.

Artikel 4

In dit artikel wordt het belang van een effectieve tewerkstelling benadrukt. Uit diverse onderzoeken blijkt immers dat het (tijdelijk) hebben van werk op zich zeer helend kan werken voor de zelfredzaamheid van de betrokkene en daarenboven dikwijls het cruciale middel is om zijn of haar positie op de arbeidsmarkt fundamenteel te verbeteren. Het tweede lid wil het principe van arbeidsplaatsen op maat van de tewerkgestelde hard maken. Daarbij moet er wel permanent over gewaakt worden dat deze sociale werkplaatsen geen tweederangswerk opleveren dat totaal los komt te staan van de wijze waarop er in de rest van de economie wordt gewerkt. De jobs in de sociale werkplaatsen moeten volwaardige betrekkingen blijven waardoor het gevaar van economische en sociale dumping wordt vermeden.

Artikel 5

Dit artikel regelt de procedure inzake de aanvraag, het onderzoek en de feitelijke erkenning van de sociale werkplaatsen. Het bepaalt eveneens de essentiële onderdelen van het aanvraagdossier en de samenwerkingsovereenkomst.

Artikel 6

Er wordt in de mogelijkheid van een permanente subsidiëring van de sociale werkplaatsen voorzien. Deze subsidiëring bestaat uit drie componenten : investering, loon en omkadering. Het concrete bedrag van de subsidiëring kan schommelen binnen de in dit decreet vastgelegde normen.

Artikel 7

Hierin wordt het principe van de investeringstoelage uitge-

legd. Het betreft de subsidie die men ontvangt voor de financiering van uitrustingsgoederen, machines enzovoort. Deze subsidie bedraagt maximaal 60 % van de investeringskosten.

Artikel 8

De eerste paragraaf regelt de omvang van de overheidstegemoetkoming in de lonen van de tewerkgestelden van de sociale werkplaatsen. Omdat het effectieve rendementsverlies in vergelijking met het normale economische circuit niet gemeten kan worden en dus dit rendementsverlies niet gecompenseerd kan worden, hebben we hier geopteerd voor een forfaitaire subsidiëring. Er wordt tevens in een beperkte degressiviteit voorzien.

De tweede paragraaf geeft de opdracht aan de bevoegde minister om deze regeling verder uit te werken.

Artikel 9

Het eerste lid wijst erop dat er vanwege de specificiteit van deze werkvorm zowel een inhoudelijke begeleiding als een personeelsbeheer noodzakelijk is. Het tweede lid bepaalt de minimale omkadering. De omkadering is gelieerd aan de omvang van de groep tewerkgestelden. Het derde lid geeft de opdracht aan de bevoegde minister om ook deze regeling verder uit te werken.

Artikel 10

Dit artikel bepaalt welke minister bevoegd is voor de sociale werkplaatsen en legt tevens de verplichting op om jaarlijks de Vlaamse Raad hieromtrent in te lichten.

G. VERMASSEN

VOORSTEL VAN DECREET

HOOFDSTUK 1

Algemene bepalingen en definities

Artikel 1

Dit artikel regelt een in artikel 107quater van de Grondwet bedoelde aangelegenheid.

Artikel 2

Als sociale werkplaats kunnen worden erkend en gesubsidieerd organisaties die zich tot doel stellen om, door middel van tewerkstelling, de kans op een arbeidsplaats in het normale economische circuit te vergroten voor mensen die daarvoor anders niet of nauwelijks in aanmerking komen vanwege hun intrinsiek lagere rendement.

Het gewest, de gemeenschap, de provincies, de gemeenten of de vereniging van gemeenten, de daaronder ressorterende overheidsinstellingen, de instellingen van openbaar nut, evenals de rechtsverenigingen of feitelijke verenigingen van personen zonder winstoogmerk en de coöperatieve vennootschappen kunnen als promotor van een sociale werkplaats optreden.

Artikel 3

§ 1. Het intrinsiek lagere rendement van de tewerkgestelden vloeit voort uit één of meerdere achterstellingsfactoren. De tewerkgestelden van de sociale werkplaatsen worden gerecruteerd uit de groep werkzoekenden die minimum twee jaar werkzoekend zijn en die maximaal over een A3-diploma beschikken. Binnen deze doelgroep wordt een voorrangsregeling toegepast : hoe langer iemand werkzoekend is en/of hoe lager de scholing, hoe meer kans hij maakt om tewerkgesteld te worden in een sociale werkplaats.

§ 2. De tewerkstelling in een sociale werkplaats wordt voorgesteld aan het eind van een individuele trajectbegeleiding die georganiseerd of erkend wordt door de VDAB.

§ 3. Het lid van de Vlaamse Executieve tot wiens bevoegdheid de werkgelegenheid behoort, kan de doelgroep nader omschrijven.

Artikel 4

De tewerkstelling van de doelgroep wordt gezien als middel op zich dat een positief effect heeft op de zelfredzaamheid, de arbeidsattitudes, de inkomenspositie en de maatschappelijke status van het individu. Omwille van de sociale doelstellingen van de sociale werkplaats en wegens het lagere potentiële rendement zal er door een specifieke omkadering voor gezorgd worden dat de tewerkgestelde het arbeidsritme aankan.

Anderzijds moet omwille van de pedagogische en vormende kwaliteiten van een reële arbeidssetting gestreefd worden naar een maximaal rendement van de sociale werkplaats.

HOOFDSTUK II

Aanvraag en erkenning

Artikel 4

§ 1. De werkgever richt zijn aanvraag tot erkenning en subsidiëring aan het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en maakt hiervoor gebruik van de aanvraagformulieren die verstrekt worden door dit ministerie.

§ 2. Het onderzoek van de aanvraag gebeurt door de administratie Werkgelegenheid van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Het onderzoek van de aanvraag tot erkenning heeft betrekking op de volgende elementen : het potentieel economische rendement van de activiteit, de mogelijkheid om met de doelgroep zinvolle tewerkstelling te realiseren en de verscheidenheid van de arbeidsplaatsen qua vereisten, attitudes, verantwoordelijkheden en kwalificaties binnen de onderneming waardoor interne promotie mogelijk is. Deze criteria vormen de essentiële onderdelen van het erkenningsdossier en van de samenwerkingsovereenkomst met de overheid.

§ 3. Zodra het onderzoek beëindigd is, uiterlijk drie maanden na de aanvraag, wordt een volledig dossier aan het bevoegde lid van de Vlaamse Executieve voorgelegd. De feitelijke erkenning gebeurt op het moment van de ondertekening van de samenwerkingsovereenkomst tussen de promotor en het bevoegde lid van de Executieve waarin zowel de verplichtingen van de werkgever als het subsidiëringsschema opgenomen zijn.

HOOFDSTUK III

Subsidiëring

Artikel 5

De sociale werkplaatsen combineren doelstellingen van het individuele welzijnswerk, het opbouwwerk en van het opleidings- en werkgelegenheidsbeleid. Daarom is een permanente subsidiëring van deze organisaties noodzakelijk. Deze subsidiëring bestaat uit drie componenten :

1° een investeringssubsidie,
2° een loonsubsidie,
3° een personeelssubsidie.

Naargelang van de aard van de werknemersgroep en de aard van het produktieproces varieert de subsidiëring binnen de hierna vermelde normen.

Artikel 7

De investeringssubsidie wordt vastgelegd in de samenwerkingsovereenkomst tussen de overheid en de promotor. Ze bedraagt maximaal drie vijfde van de reële en bewezen investeringskosten.

Artikel 8

§ 1. De loonsubsidie voor de tewerkgestelden van de sociale werkplaats wordt forfaitair bepaald. Tijdens het eerste werkjaar wordt een forfaitair bedrag uitgetrokken dat overeenstemt met de brutoloonkost. Het tweede jaar wordt een forfaitair bedrag uitgetrokken van drie vierde van het bedrag

dat tijdens het eerste jaar werd uitbetaald. Het derde en de daarop volgende jaren wordt een forfaitair bedrag uitgetrokken van de helft van het bedrag dat tijdens het eerste jaar werd uitbetaald.

§ 2. Het bevoegde lid van de Vlaamse Executieve bepaalt de in § 1 bedoelde bedragen en regelt de wijze van uitbetaling en controle.

Artikel 9

§ 1. Zowel vanuit het oogpunt van economisch rendement van de werkplaats als vanuit welzijnsoogpunt is een integrale benadering van de tewerkgestelde een vereiste. Dit veronderstelt voldoende formatieplaatsen voor de sociaal-pedagogische begeleiding en voor het beheer.

§ 2. De omvang van de gesubsidieerde omkadering en de wijze van subsidiëring wordt vastgelegd in de samenwerkingsovereenkomst tussen de overheid en de promotor. De formatie ziet er minimaal als volgt uit :

– Elke sociale werkplaats wordt geleid door één coördinator. Per tien tewerkgestelden wordt in een halftijdse administratieve kracht voorzien.

– Per tien tewerkgestelden wordt minimaal in een voltijdse monitor en een halftijdse sociaal-pedagogische begeleider voorzien.

§ 3. Het bevoegde lid van de Executieve bepaalt de bedragen die uitgetrokken worden voor de subsidiëring van de in dit artikel bedoelde formatieplaatsen en regelt tevens de wijze van uitbetaling en controle.

HOOFDSTUK IV

Slotbepalingen

Artikel 10

Het lid van de Vlaamse Executieve tot wiens bevoegdheid de werkgelegenheid behoort, is belast met de uitvoering van dit decreet. Hij brengt jaarlijks verslag uit bij de Vlaamse Raad inzake de ontwikkelingen op het vlak van de sociale werkplaatsen.

G. VERMASSEN

F. DIELENS

C. LISABETH

J. SLEECKX